Oponentský posudek na disertační práci Terezy Kibicové

Antonín Dvořák: Slovanské rapsodie op. 45 B 86 (návrh nové kritické edice)

Úvodem si dovolím ryze osobní poznámku. Předkládaná disertační práce úzce souvisí s projektem Nového souborného vydání děl Antonína Dvořáka, na němž se zároveň sám osobně podílím. Krátkým spojením by někdo mohl vyvodit závěr, že společné působení v uvedeném projektu s autorkou této disertace mě ovlivňuje, ne-li diskvalifikuje v roli oponenta. Z těchto dvou námitek mohu přijmout pouze první, tj. že jsem v roli oponenta ovlivněn. Jsem ovlivněn metodikou práce dvořákovského projektu, metodikou, která odpovídá současným nejvyšším nárokům na souborná kritická vydání děl skladatelů. V důsledku tohoto ovlivnění proto nejspíš budu přísnějším oponentem, než kdybych byl ovlivněn méně.

Tereza Kibicová předkládá disertační práci k Dvořákovým Slovanským rapsodiím s podtitulem *návrh nové kritické edice*. Takto vymezené téma zpracovává bezezbytku a svým způsobem v maximální možné míře. Její návrh nové edice není jen návrhem ideovým, doplněným ediční ukázkou jednoho nebo více vybraných úseků, nýbrž zahrnuje kompletní dokončenou edici všech tří rapsodií, tj. edici notového textu, včetně textových částí. Disertace Terezy Kibicové tak sestává ze dvou částí, části I., textové, a části II., obsahující notovou část nové kritické edice.

V posudku se nyní zaměřím výhradně na textovou část, neboť notovou část lze v jistém smyslu považovat „pouze" za výsledek edičních východisek a rozhodnutí obsažených v části I., textové.

Tereza Kibicová předkládá výsledky svého systematického heuristického výzkumu, které produktivní formou místy kombinuje s poznatky své historicko-analytické práce. Toto spojení se promítá zejména do struktury kapitoly o stavu bádání a do kapitoly o provozování a recepci

rapsodií. Zatímco např. vymezení se vůči některým tradovaným výkladům o údajné programové náplni těchto tří skladeb je založeno výhradně na pramenech, korigování dobových stanovisek k formální stavbě rapsodií provádí autorka na základě vlastní analytiky (*Příloha č. 10*). Jindy, např. v otázkách *slovanství* těchto rapsodií, využívá pramennou argumentaci i analýzu zároveň. Práce je jak ve svém celku, tak i téměř ve všech kapitolách zaměřena na prameny: na heuristiku, vnější i vnitřní kritiku pramenů a na vyhodnocení jejich relevance pro kritické vydání. Příkladná je v tomto ohledu zejména kapitola *Analýza autografů* s identifikací jednotlivých vrstev zápisu.

Velmi cenná je kapitola o provozování a recepci rapsodií. Přehled provádění všech tří rapsodií od jejich premiér (1878, 1879) až do konce 19. století vznikl soustředěním údajů z více dílčích zdrojů, přičemž tyto údaje prý autorka dále ověřovala, příp. korigovala. Hodnotu výsledných tabulek (s. 90–95) bohužel snižuje absence odkazů na konkrétní autorkou čerpané zdroje k jednotlivým koncertům. Pro navazující výzkum to představuje značný handicap; souhrnný výčet hlavních zdrojů na s. 89, pozn. 15, je v tomto ohledu nedostačující. Do přehledů autorka záměrně nezařadila ta provedení, u nichž nebylo možné specifikovat, která z rapsodií byla provedena. Domnívám se, že takováto provedení by bylo rovněž užitečné evidovat, a to v samostatné tabulce, jejíž údaje by v pozdějším výzkumu mohly být případně doplňovány a specifikovány.

Disertační práce má promyšlenou strukturu, přesnou terminologii i vysoký standard formálních náležitostí. Z několika málo spíše redakčních nedostatků lze uvést např. použití nikde nevysvětlené zkratky *AD-CorrespDoc* (s. 106 a 115).

Autorka disertace zdůvodňuje vznik a smysl nové kritické edice na několika místech své práce, nejobsáhleji hned v *Úvodu*. Její zdůvodnění je sice formulováno jasně, avšak vždy jen v obecných a shrnujících charakteristikách. Škoda, že nepodává přesnější obraz konkrétních rozdílů nyní předkládané a té dřívější, „staré" edice. Nemám tím na mysli rozsáhlý

výčet rozdílů, nýbrž výběr několika vhodných, příznačných ukázek, které by v detailu ukázaly na dva tři typy odlišností v edičním řešení „starého" versus nového kritického vydání. Smyslem tohoto počínání by přitom nemělo být primárně poukazovat na nedostatky „staré" edice, ale především ukázat, v čem konkrétně je to které řešení nové edice odlišné a proč.

Dosavadní suma poznatků k Dvořákovým Slovanským rapsodiím je v předkládané disertaci významným způsobem rozšířena. Důkladná heuristika vytvořila spolehlivý základ pro filologické zkoumání pramenů i pro vlastní ediční práci. Zároveň otevřela prostor pro další navazující výzkumy jiného typu. Doporučuji proto práci přijmout k obhajobě.

Mgr. Jan Kachlík, Ph.D.

V Praze 24. 5. 2010